



Vipuvoimaa  
EU:lta  
2007-2013



Euroopan unioni  
Euroopan sosiaalirahasto

# ESR-KEHITTÄMIS- OHJELMIEN SEURANTA JA ARVIOINTI

## Rakennerahastopäivät

4.9.2009

Henrik Pekkala (PwC) &  
Petri Uusikylä (Net Effect)

# Sisältö

Edelliseltä ohjelmakaudelta opittua

Ohjelmakauden 2007-2013 arviointi

Evaluaattoreiden terveiset

Loppukeskustelu ja kysymyksiä

## Lessons learned

### Ohjelmakausi 2000-2006

- Opetusministeriön hallinnonalalla ESR täydensi ja tuki kansallista politiikkaa enemmän kuin työministeriön hallinnonalalla. Tämä siksi, että opetushallinto pystyi paremmin siirtämään tuotekehitystehtäviä ESR-projekteina toteutettaviksi.
- Ulkoisten arviointien perusteella ESR:n roolia kehittämisvälineenä ei kuitenkaan hyödynnetty riittävästi. ESR ei tavoitteista huolimatta toiminut riittävästi tuotekehityslaboratoriona, sillä melko suuri osa projekteista oli panostanut toiminnan volyyymiin.
- ESR-projektien arvioitiin kuitenkin tarjoavan vastaavaa kansallista toimintaa paremmat mahdollisuudet kehittämistyöhön ja innovatiivisuuteen.



## Lessons learned

### Ohjelmakauden 2000-2006 arviointi

- Ulkoiset ja sisäiset arvioinnit painottuivat liiksi seurantatiedon ”mekaaniseen raportointiin”.
- Alueellinen konteksti ja projektien sisäiset toimintalogiikast jäivät monesti evaluaattoreille vieraiksi.
- Arviointeja oli liikaa ja ne toteutettiin varsin hajanaisesti ja liian usean asiantuntijatahon toimesta.
- + Arviointien tulokset ja kokemukset koottiin kattavasti ohjelma-asiakirjaan – näin rakennettiin linkki uuden ja vanhan ohjelmakauden välille.
- + Arvioitsijoita kuultiin uuden ohjelman arviointiasetelmaa suunniteltaessa.



# Sisältö

Edelliseltä ohjelmakaudelta opittua

Ohjelmakauden 2007-2013 arviointi

Evaluaattoreiden terveiset

Loppukeskustelu ja kysymyksiä

## ESR 2007-2013 ohjelmakauden arviointien toteutus

- Pääperiaatteena komission suosittama “jatkuvan arvioinnin” periaate, jossa tavoitteena siirtyä kohti joustavampaa ja tarvelähtöisempää arviointia.
- Työ- ja elinkeinoministeriön kilpailutuksella arviointijärjestelmän kehittäminen jaettiin toimintalinjoittain neljälle eri toimijalle.
- Arviointijärjestelmien rakentaminen ja ensimmäisen kierroksen toteuttaminen tapahtui syyskuu 2008 – toukokuu 2009 välisenä aikana.
- Tulevat arvioinnit on tarkoitus toteuttaa vuositasolla samoja arviointijärjestelmiä noudattaen. Työ- ja elinkeinoministeriö kilpailuttaa toteuttajat vuosittain.
- Arvioitsijat keskittyvät erityisesti toimintalinjakohtaisten indikaattoreihin, ohjelman toimeenpanoon sekä ohjelmatason indikaattoreihin.

## Arviointialue 1 / Toimintalinja 2 Toimintalinjan konteksti ja relevanssi

- Taantuman olosuhteissa ehkä nousevakin relevanssi tarjoaa keskeisten kohderyhmien osalta hyvät mahdollisuudet lisäarvon aikaan saamiselle.
- Tiedonvaihtoa tasa-arvon ja kestävän kehityksen yhteyksistä syrjäytymisen estämiseen ja esim. nuorten, vaikeasti työllistyvien tai maahanmuuttajien työmarkkinoilla säilymiseen tulisi kartoittaa aktiivisesti ja hankkeiden välistä verkottumista tulisi tukea.
- Maahanmuuttajien tarpeiden huomioimista kohderyhmänä tulee tarkastella rahoittajien kannalta erityisellä huolella.
- Kehittämiskohteita on useita: mm. hankepäästösten nopeus, yritysten osallistumiskelpoisuuksien selkeyttäminen ja työvoimapoliittisten toimenpiteiden toteuttaminen osana hankkeita, ovat asioita, joiden aiheuttama epätietoisuus ja -varmuus karkottavat osan potentiaalisista hanketoteuttajista ESR-toimien ulkopuolelle.



## Ohjelmakauden 2007-2013 arviointi

### Arviointialue 2 / Toimintalinja 2

#### Toimintalinjan toteutuminen – hallinnon toimivuus

- Jatkuvuuden ja seuraavan sukupolven ESR-toiminnan kannalta tiedonvaihtoa hankkeiden välillä ja tämän mahdollistavia menetelmiä (myös arvioinnissa) tulisi vahvistaa.
- Huomattava enemmistö hankkeista ei olisi toteutunut ilman ESR-rahoitusta. TL 2:n osalta toteutusta tulee pyrkiä tehostamaan koska lisäarvo on huomattava.
- Lääninhallitusten ja TE-keskusten ohjeistuksien tulkinnoissa nähtiin olevan suuriakin eroja. Rahoittajien ohjeistuksen yhdenmukaisuus tulee turvata kansallisesti ja suuralueittain.
- 81 %:a arviointikyselyyn vastanneista piti työmarkkinoille pääsyä ja niillä etenemisen helpottamista oman hankkeensa merkittävimpänä pysyvänä vaikutuksena
- Uudet menetelmät, toimintatavat ja prosessit, samoin kuin toimijaverkostot nähtiin keskeisinä hanketuotoksina.



## Arviointialue 1 / Toimintalinja 3 Toimintalinjan konteksti ja relevanssi

- Taloudellisen taantuman vaikutukset toimintalinja kolmen tavoitteiden tarkoituksenmukaisuuteen ovat olleet melko lieviä.
- Muuttunut toimintaympäristö on vaikuttanut eniten työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan hankkeisiin ja niiden sisältämiin tavoitteisiin – suurimmat muutokset kohdetuvat niihin hankkeisiin, joiden tavoitteena on ollut alueellisen työvoiman saatavuuden tai työperäisen maahanmuuton edistäminen.
- Opetusministeriön hallinnonalan tavoitteet ovat edelleen tarkoituksenmukaisia, sillä niiden aikahorisontti kantaa taloudellisten suhdannevaihtelujen yli.
- Toimintalinja kolmen osalta hankehakemusten määrä on tietyillä alueilla ollut kuitenkin erittäin alhainen. Alueelliset rahoittajat toivovatkin joustavampaa mahdollisuutta siirtää ko. toimintalinjan rahoitusta enemmän tarvetta ja kysyntää sisältäville toimintalinjoille.

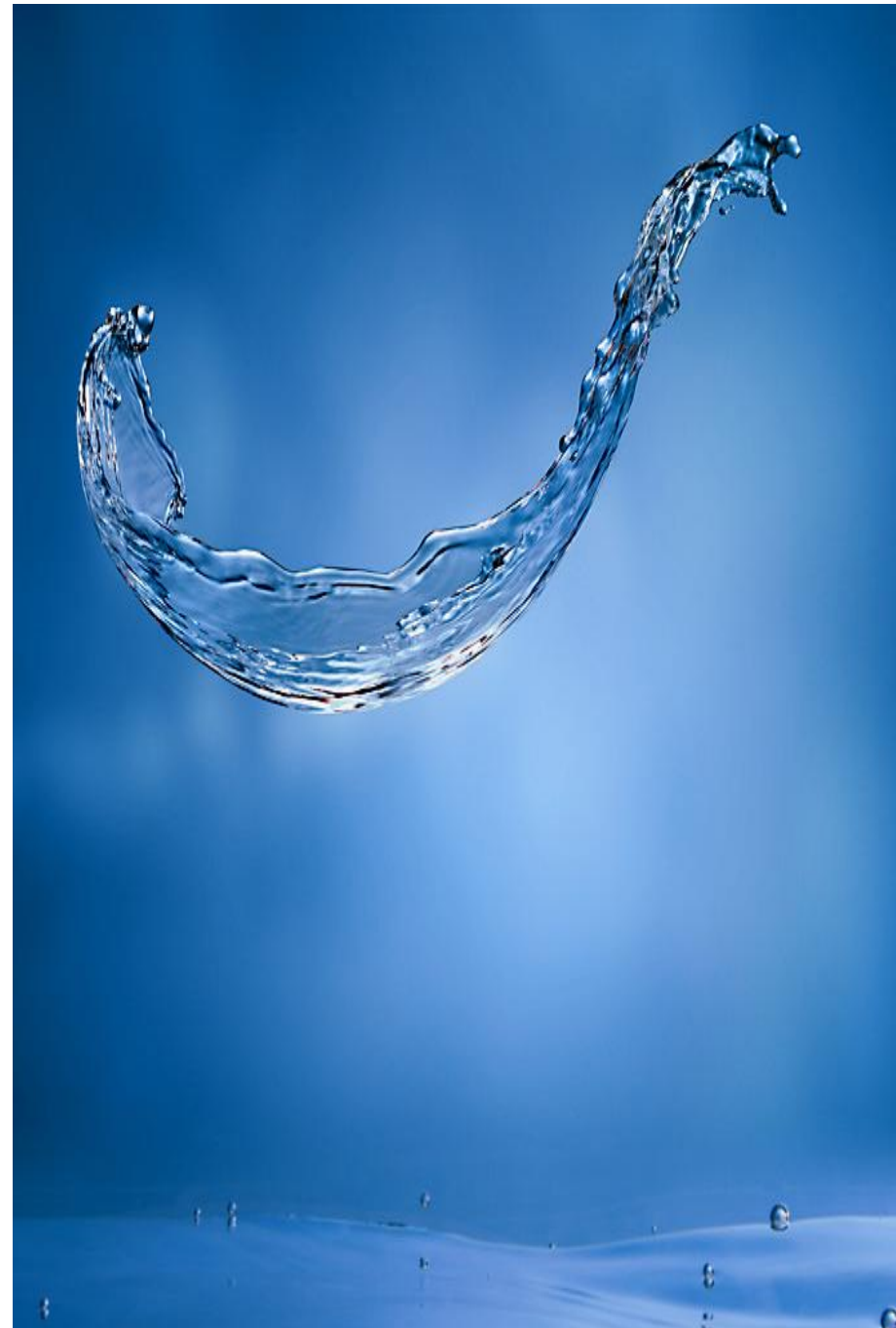


## Ohjelmakauden 2007-2013 arviointi

### Arviointialue 2 / Toimintalinja 3

#### Toimintalinjan toteutuminen – hallinnon toimivuus

- Toimintalinjan ja mahdollisesti koko ohjelman toimeenpanon suunnittelu on ollut puutteellista, mikä on heikentänyt ohjelman liikkeellelähtöä.
- Ministeriöiden ohjaus on alueellisten rahoittajien toimesta koettu monin osin riittämättömäksi, mikä on heikentänyt toimintalinjan toimeenpanoa.
- Toimeenpanon ohjeistus koettiin alueellisten rahoittajatahojen näkemysten mukaan puutteelliseksi.
- Ohjelman toimeenpanoa ja ohjausta tukevat tekniset järjestelmät eivät ole toimineet hyväksyttävällä tasolla.
- Ohjelman jako alueelliseen ja valtakunnalliseen osioon yhdistettynä ohjeistuksen puutteisiin on hidastanut ohjelman toimeenpanoa ja lisännyt merkittävästi byrokratian määrää – erityisesti alueellisten rahoittajien toiminnassa.



## Ohjelmakauden 2007-2013 arviointi

### Arviointialue 3 / Toimintalinja 3 Toimintalinjan toteutuminen – hankkeiden sisältö ja eteneminen

- Toimintalinjan sisältämät hankkeet sekä valtakunnalliset kehittämisohjelmat ovat lähteneet etenemään alkuvaikeuksien jälkeen hyvin.
- Rahoitettujen hankkeiden sisältö vastaa toimintalinjalle asetettuja tavoitteita ja painopisteitä hyvin.
- Hankehakemusten laatu on ollut hyvää, mutta hakemusten määrä on tietyillä alueilla ollut melko alhainen.
- ESR-hakuaikojen (sekä alueelliset että valtakunnalliset haut) osalta ei ole olemassa yhtä selkeää paikkaa, josta kävisi ilmi keneltä rahoitusta voi tiettyinä ajankohtana hakea ja mihin tarkoitukseen.
- Rahoituksen “hakuviidakko” ja rahoituslähteiden runsas lukumäärä asettavat käytännössä hankehakijat epätasa-arvoiseen asemaan. Ne toimijat, joille ESR-maailma on hyvin tuttu ovat edullisemmassa asemassa, kuin ne toimijat, jotka eivät ole rahoitusta aiemmin hakeneet.
- Rahoituslähteiden monimuotoisuudesta ja epäjärjestelmällisyydestä johtuen hankehakijoiden määrä saattaa tulevaisuudessa laskea ja lisäksi osa potentiaalisista hyvistä hakijoista saattaa jäädä tarkoituksella jättää rahoitusmahdollisuudet käyttämättä.



## Toimintalinja 2 – Arviointinjärjestelmän rakenne

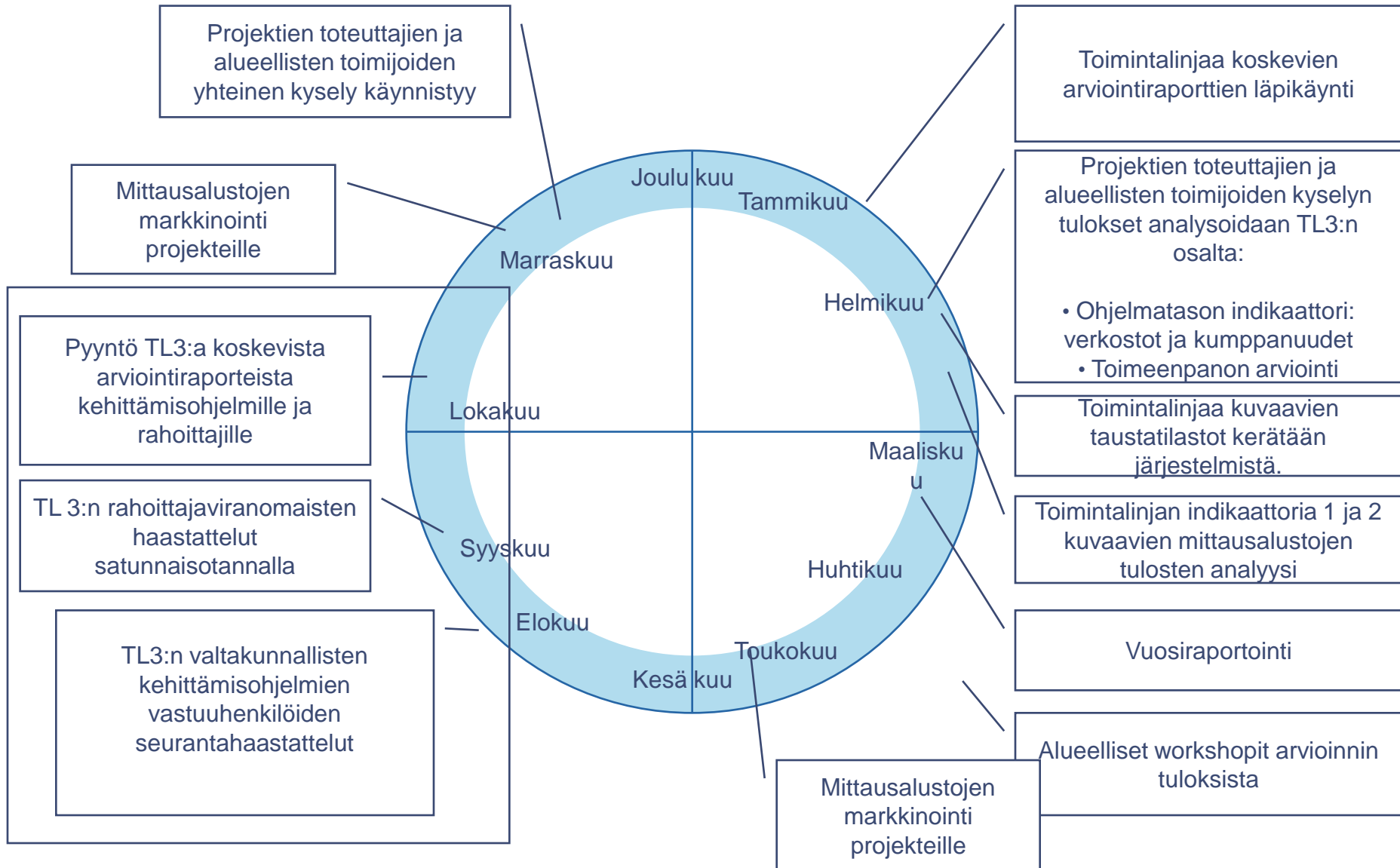
### SEURANNAN JA TIEDONKERUUN MUODOT 2007-2013



## Toimintalinja 2 – Arviointinjärjestelmän rakenne

Ajankohta	Toimenpide	Kohderyhmä	Tavoite
Tammikuu 2009	Kysely	Projektipäälliköt (ja ohjausryhmät)	Näkemyks kehityspoluista ja oletetuista vaikutuspoluista /vaikuttavuuslogiikan edellytyksistä kunkin toimintalinjan osalta Toimintalinjojen yhteiset kysymykset: onnistuneen projektitoteutuksen edellytykset ja pullonkaulat, yleiset periaatteet (tasa-arvo, kestävä kehitys jne.), samoin kuin hyvät käytännöt ja verkostonäkökulma
Tammi-helmikuu 2009	2-3 eri teemoihin keskittyvää itsearviointityöpajaa.	Otos hanketoteuttajista (Jokaiseen teemaryhmään valitaan 5-7 ESR-projektia)	ITSEARVIOINTI: Hankkeiden tuloksetkaan toteutuksen pullonkaulojen ja edellytysten tunnistaminen, vertaisoppiminen ja hyvien käytäntöjen (tai aiheiden) mallintaminen ja vertailu edellisessä laatikossa oleviin ulottuvuuksiin liittyen
Tammikuu 2009	Kustannustiedolle perustuva kustannus-vaikutus- tulos analyysi.	Projektipäälliköt	Hankkeiden tehokkuuden arviointi
Helmi-maaliskuu 2009	Ryhmähaastattelu / työpaja	Otos ministeriöiden ja rahoittajaviranomaisten edustajista	Kokonaiskuvan luominen toimintalinja-kohtaisista teemoista kuten työllistymisvalmiuksien / edellytysten parantuminen; elämänhallinnan parantuminen; syrjäytymisen ehkäiseminen (kohderyhmittäin – nuoret, maahanmuuttajat) suhteessa strategian osuvuuteen ja toimintaympäristön muutoksiin.

# Toimintalinja 3 – Arviointinjärjestelmän vuosikello



# Sisältö

Edelliseltä ohjelmakaudelta opittua

Ohjelmakauden 2007-2013 arviointi

Evaluaattoreiden terveiset

Loppukeskustelu ja kysymyksiä

## Evaluaattoreiden terveiset

- Luotettavan indikaattoritiedon kokoaminen arviointia varten.
  - Ilman indikaattoritietoa jatkuvan arvioinnin periaatteiden noudattaminen ei onnistu.
  - Arviointi koostuu vain useasta ad hoc – arvioinnista → “ business as usual ”



## Evaluattoreiden terveiset

- Hankkeiden yhteiset itsearviointi- ja seurantapohjat.
  - Esimerkiksi Log Frame tai interventiologiikan kuvaukset.
  - Näiden päivittäminen tulos- ja vaikutustietojen osalta projektin elinkaaren ajan.



## Evaluattoreiden terveiset

- Alueellisen ja temaattisen tiedon kokoaminen rahoittajien toimesta.
  - Ohjelmatason arvioinnin on pystyttävä tukeutumaan pitkälti valmiiksi koottuun aineistoon.
  - Kustannustehokkuus, hyödynnettävyys.



## Evaluaattoreiden terveiset

- Arvioitsijoiden ja rahoittajien panostukset aitojen hyvien käytäntöjen tunnistamiseen.
  - Vuorovaikutuksellisuus alueilla toimintalinjojen sisällä ja välillä.
  - Aitoa kehittämistä, ei enää ns. bulkkiprojekteja.



# Sisältö

Edelliseltä ohjelmakaudelta opittua

Ohjelmakauden 2007-2013 arviointi

Evaluaattoreiden terveiset

Loppukeskustelu ja kysymyksiä

## Loppukysymykset kuulijoille

- Missä tällä ohjelmakaudella ollaan onnistuttu ja missä epäonnistuttu?
- Millaista arviointitietoa kaivataan (käyttäjärhmittäin)?
- Miten “ESR-brändiä” ja houkuttelevuutta voidaan lisätä?





# Kiitos mielenkiinnostanne



PRICEWATERHOUSECOOPERS 

petri.uusikyla@neteffect.fi  
henrik.pekkala@fi.pwc.com